

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven aan de Schutsestraat te Prinsenbeek, gemeente Breda (N.-Br.)

P.J.A. Stokkel

Met een bijdrage van K.L.B. Bosma

ARC-Rapporten 2009-235

Geldermalsen
17 december 2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van proefsleuven aan de Schutsestraat te Prinsenbeek, gemeente Breda (N.-Br.)

ARC-Rapporten 2009-235
ARC-Projectcode 2009/444

Opdrachtgever
Eijkingdelouwere, dhr. P.O. de Louwere
Bevoegd gezag
Gemeente Breda, Bureau Cultureel Erfgoed, drs. J.P.C.A. Hendriks
Beheer en plaats van documentatie
Archaeological Research & Consultancy

ARCHIS nummer onderzoek
36241

Tekst
P.J.A. Stokkel
Fotografie
P.J.A. Stokkel & J.J. van Ams
Kaartmateriaal
P.J.A. Stokkel
Redactie
N. van Malssen

Status
definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 41018
9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 17 december 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

1 Inleiding

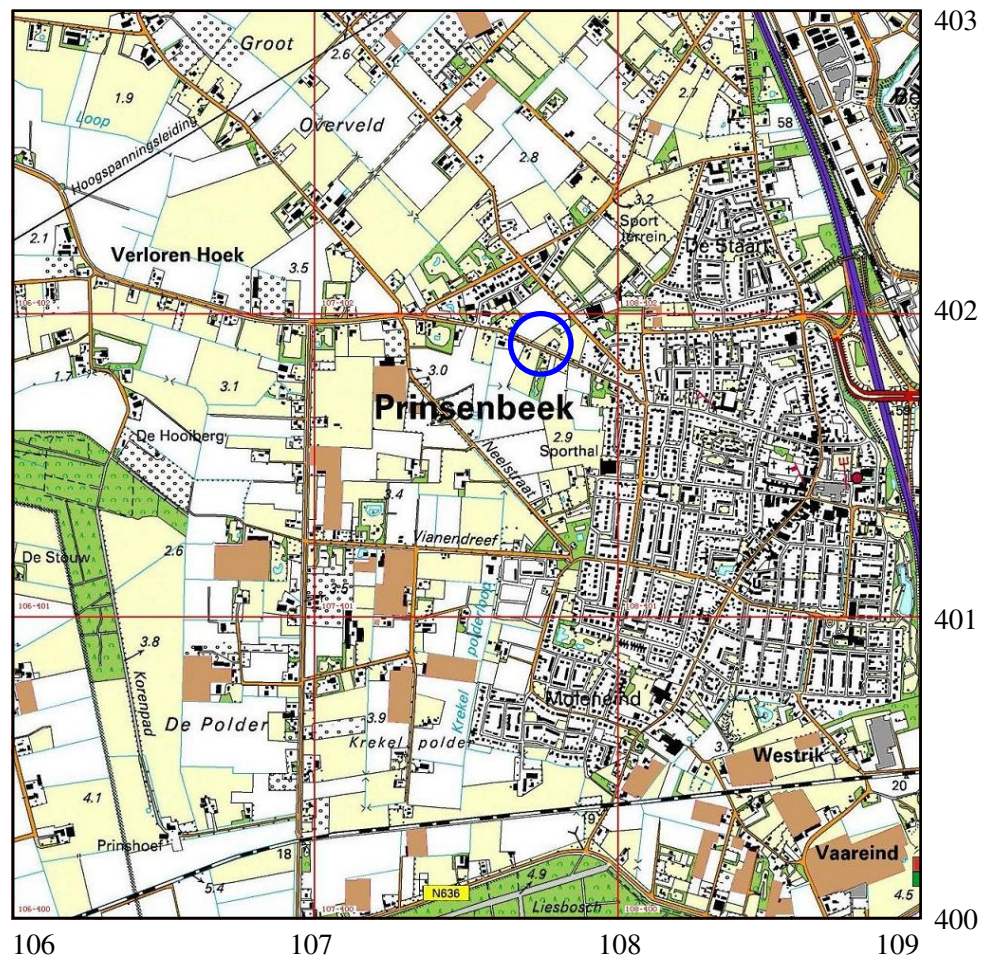
1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Dhr. P.O. de Louwere van Eijkingdelouwere heeft aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) opdracht verleend voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven op een toekomstige bouwlocatie op een terrein aan de Schutsestraat te Prinsenbeek (gemeente Breda). In het kader van de bouw van een woning, bijgebouw en een garage/kelder onder het zwembad gaan bodemversturende werkzaamheden uitgevoerd worden, waarbij de verstoring tot minimaal 3,5 m –mv zal reiken. Bij de graafwerkzaamheden bestaat de kans dat eventueel aanwezige archeologische resten verloren gaan. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg¹ en Erfgoed in context, ErfgoedVisie Breda 2008-2015, dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden. In juni 2009 is voor de onderzoekslocatie door Bureau Cultureel Erfgoed Gemeente Breda een bureauonderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek dat archeologisch onderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk was. Dit onderzoek is uitgevoerd op 31 juli 2009 door ARC bv. De projectleiding lag in handen van drs. P.J.A. Stokkel en de veldtechniek werd verzorgd door mw. drs. J.J. van Ams. Dhr. G. Hordijk was aanwezig als veldmedewerker. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.1) van het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

Het plangebied ligt ten noordwesten van het centrum van Prinsenbeek, ten westen van het centrum van Breda. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Schutsestraat. Aan de oost- en westzijde van de locatie liggen bebouwde percelen van de Schutsestraat. De noordzijde van het perceel ligt aan de Brielsedreef. Op dit moment is het plangebied in gebruik als grasland. In hoeverre agrarische activiteiten in het verleden de bodem hebben verstoord is niet bekend. Op basis van oud kaartmateriaal (vanaf ca. 1830) lijkt het perceel in het verleden niet bebouwd te zijn geweest.

¹In werking getreden op 1 september 2007.

Legenda

Onderzoekslocatie

Afbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie (omcirkeld) en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1.3 Objectgegevens

Provincie	Gelderland
Gemeente	Breda
Plaats	Prinsenbeek
Toponiem	Schutsestraat
Kaartblad	44C
Coördinaten	NW: 107785/401950 NO: 107805/401930 ZO: 107770/401890 ZW: 107720/401910
Periode	Nieuwe Tijd
Type bodem	Laarpodzol
Geomorfologie	Gebied van welvingen met of zonder oud landbouwdek, lage dekzandrug 'Grote rug van Overveld'

1.4 Doel van het onderzoek

In het PvE, dat is opgesteld door drs. F.J.C. Peters en M.H. Arkema van Bureau Cultureel Erfgoed Gemeente Breda, zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1 *Hoe is de bodemopbouw in het gebied (tevens eventueel door middel van boringen in kaart te brengen)? Is de overgang van de lage dekzandrug en het beekdal in kaart te brengen?*
- 2 *Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?*
- 3 *Zijn er sporen uit het Neolithicum, de Bronstijd, IJzertijd of Romeinse Tijd aanwezig?*
- 4 *Hoe is het gebied gebruikt vanaf de middeleeuwen? Is er sprake van middeleeuwse bewoning?*
- 5 *Zijn er sporen van ontginning aanwezig?*
- 6 *Is het mogelijk de functie en het gebruik van het beekdal en de relatie tussen de dekzandrug en het beekdal in de verschillende perioden beter in kaart te brengen?*
- 7 *Is er sprake van een esdek en wat is de ontwikkeling en datering hiervan?*
- 8 *Is er bebouwing aanwezig geweest?*
- 9 *Zijn er nog andere (bewonings)sporen?*
- 10 *Wat is de aard, omvang (begrenzing vaststellen), datering, context, gaafheid, kwaliteit van de aangetroffen sporen?*
- 11 *Wat is de waarde van de aangetroffen sporen?*

1.5 Voorgaand onderzoek

Om het PvE te schrijven heeft Bureau Cultureel Erfgoed Breda een bureauonderzoek uitgevoerd waarvan hier kort de resultaten besproken zullen worden. De onderzoekslocatie ligt op de rand van een beekdal (Leenders 2006). De lage delen in het landschap werden gebruikt als dumpplaats voor nederzettingsafval. Tevens kunnen infrastructurele constructies, deposities en perceleringssystemen worden aangetroffen (Rensink 2008). In de 19e eeuw is er pas sprake van gedocumenteerde

Afbeelding 2 Overzichtsfoto van vlak 1 in proefsleuf 2. Foto: J.J. van Ams

bewoning in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie bleef in die tijd onbebouwd en werd gebruikt voor hakhout.

1.6 Werkwijze

Op de onderzoekslocatie zijn twee sleuven aangelegd, elk met een lengte van 15 m en een breedte van 4 m. Voordat het veldwerk van start ging zijn de sleuven met behulp van GPS door ingenieursbureau BCC uitgezet (afb. 5). De sleuven zijn volgens het puttenplan dat in het PvE werd voorgesteld opgegraven. In de sleuven is in eerste instantie één vlak aangelegd, onder de bouwvoor en onder een pakket over elkaar liggende ontginningsgreppels (afb. 2). Het vlak is in de C-horizont aangelegd op een niveau waarop de afzonderlijke ontginningsgreppels zichtbaar werden. Om te controleren of op een dieper niveau, onder de ontginningsgreppels, geen sporen meer aanwezig waren is een tweede vlak aangelegd (afb. 3). De sleuven zijn aangelegd met een kraan met een gladde bak. Bij het aanleggen van het vlak is gebruik gemaakt van een metaaldetector. Het vondstmateriaal dat bij het ontgraven tot het eerste vlak aangetroffen werd, is verzameld in vakken van 4×5 m. Van de sporenvlakken zijn tekeningen gemaakt op schaal 1:50. Van beide putten is een volledig lengteprofiel gedocumenteerd door middel van fotografie en tekening (schaal 1:20).

Afbeelding 3 Overzichtsfoto van vlak 2 in proefsleuf 1. Foto: P.J.A. Stokkel

2 Resultaten

2.1 Bodemopbouw

Volgens het bureauonderzoek wordt op de onderzoekslocatie een laarpodzol verwacht. Deze podzol, of intacte restanten daarvan, zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen. Onder een recente bouwvoor van ca. 30 cm werd een verrommeld pakket aangetroffen dat bestond uit naast en over elkaar gelegen ontginningsgreppels. Deze greppels hebben de bodem lokaal verstoord tot een diepte van 10 tot 50 cm onder de bouwvoor. Daaronder werd de schone C-horizont aangetroffen (sp 1).

2.2 Sporen en Structuren

Op de onderzoekslocatie zijn twee soorten sporen aangetroffen. De meest voorkomende sporen betreffen ontginningsgreppels (proefsleuf 1, sp 2 en 3, proefsleuf 2, sp 2). Deze greppels waren over het algemeen noordzuid georiënteerd en hadden een breedte van ca. 1 m en een maximale diepte van 50 cm onder de bouwvoor (80 cm –mv). De vulling van de vergraving bestond uit zwart, geel en bruin door elkaar geroerd zand (afb. 4). Het is aannemelijk dat deze kleurschakeringen van de originele podzol afkomstig zijn. De ontginningsgreppels zijn mogelijk gegraven om het land bruikbaar te maken voor houtkap (zie kaart 1830). De datering van de greppels kan echter ook nog recenter zijn. In één ontginningsgreppel is een

Afbeelding 4 Ontginningsgreppel met daarin restanten van de originele podzol zichtbaar in het noord-westprofiel van proefsleuf 1. Foto: J.J. van Ams

grote hoeveelheid recent glas, blik en een bromfietsplaatje uit 1968 aangetroffen. Mogelijk is dit materiaal afkomstig uit een latere kuil waarvan de begrenzing in het veld niet is gezien. Dit vondstmateriaal is verder niet uitgewerkt. Tevens is in een esgreppel een witbakkend stuk aardewerk aangetroffen (vnr. 4) dat niet nader gedateerd kan worden dan in de Nieuwe Tijd. Het tweede type spoor betreft een greppel die het terrein in een noordoostelijk en een zuidwestelijk deel heeft verdeeld (proefsleuf 2, sp 3). Dit spoor doorsnijdt de esgreppels en moet dus jonger zijn. Deze greppel ligt parallel aan een nog bestaande greppel die het onderzoeks-terrein van een terrein aan de noordwestzijde scheidt.

2.3 Vondsten

K.L.B. Bosma

Tijdens het onderzoek is een kleine hoeveelheid vondstmateriaal geborgen. Het betreft uitsluitend materiaal uit de Nieuwe Tijd. Het meeste materiaal is aangetroffen bij de aanleg van het vlak (vlak 0a). Alleen vnr. 4 betreft materiaal uit een esgreppel. In deze paragraaf zullen de vondsten worden besproken. Het voornaamste doel is het beschrijven en dateren van dit materiaal.

2.3.1 Werkwijze

Aansluitend aan het veldwerk is het geborgen vondstmateriaal gereinigd en opgesplitst in vondstcategorieën. Vervolgens is het materiaal per vondstcategorie geteld en gewogen en beschikbaar gesteld voor nader onderzoek. De volgende categorieën zijn vertegenwoordigd: keramiek, glas, metaal, pijpenaarde, bouw materiaal en natuursteen. Al het metaal betreft subrecent materiaal dat geen inhoudelijke waarde vertegenwoordigd.² Dit materiaal is buiten beschouwing gelaten en kan derhalve worden afgestoten. Al het overige materiaal is gewaardeerd.

2.3.2 Resultaten

Al het gewaardeerde materiaal is weergegeven in tabel 1. De grootste component van het geanalyseerde materiaal bestaat uit vaatwerk. Hierbij zijn roodbakkend aardewerk, witbakkend aardewerk, steengoed en industriële keramiek uit de Nieuwe Tijd vertegenwoordigd. Al dit materiaal is te plaatsen in de 18e-19e eeuw. Omdat het sterk gefragmenteerd is, zijn slechts enkele vormen herkenbaar. Zo zijn een voorraadpot en een mineraalwaterfles geïdentificeerd. Het vaatwerk is matig tot goed geconserveerd. Naast vaatwerk zijn brokken bouw materiaal uit de Nieuwe Tijd geborgen, bestaande uit fragmenten van mortel, bakstenen en grijze en rode dakpannen. Verder zijn twee fragmenten van flessenglas geborgen, alsmede een fragmentje van een pijpenkop uit de 18e of 19e eeuw en twee stukken daklei. Al dit materiaal is goed geconserveerd.

2.3.3 Conclusie

Tijdens het onderzoek is een kleine hoeveelheid vondstmateriaal geborgen, bestaande uit keramiek, glas, metaal, pijpenaarde, bouw materiaal en natuursteen. Het grootste deel bestaat uit gebruikskeramiek. De vondsten zijn matig tot goed geconserveerd en zijn alle te plaatsen in de Nieuwe Tijd, meer specifiek de 18e-19e eeuw.

²Determinatie: M. Daleman, ARCbv.

put	vlak	vk/sp	vul	aard	vnr	inhoud	N	W	omschrijving	periode	conservering
1	0a	1	-	-	1	glas	1	12,3	flessenglas	NT	goed
1	0a	1	-	-	1	bouwmateriaal	2	213,8	fragmenten van roodbakkende en grijsbakkende dakpan	NT	goed
1	0a	1	-	-	1	vaatwerk	5	30,6	2 roodbakkend, 2 witbakkend, 1 industrieel wit	NT	matig/redelijk
1	0a	1	-	-	1	steen	1	1,8	fragment van daklei	NT	goed
1	0a	2	-	-	2	glas	1	33,2	flessenglas	NT	goed
1	0a	2	-	-	2	bouwmateriaal	1	6,1	schilfer roodbakkend (baksteenfragment?)	NT	goed
1	0a	2	-	-	2	vaatwerk	2	162,8	1 steengoed voorraadpot, 1 witbakkend	NT (18-19)	redelijk/goed
1	0a	2	-	-	2	steen	1	3,5	fragment van daklei	NT	goed
1	1	2	1	esgreppel	4	vaatwerk	2	5,4	1 witbakkend, 1 brokje indet	NT	matig/redelijk
2	0a	1	-	-	5	bouwmateriaal	2	30,9	mortel met brokje baksteen en indet roodbakkend fragmentje	NT	goed
2	0a	1	-	-	5	pijpaarde	1	2,8	fragment van pijpenkop	NT (18-19)	goed
2	0a	1	-	-	5	vaatwerk	3	17,7	1 steengoed mineraalwaterfles, 1 roodbakkend, 1 industrieel wit	NT (18-19)	matig/redelijk

Tabel 1 Overzicht van het gewaardeerde vondstmateriaal. Vk/sp = vak/spoor, vul = vulling, vnr = vondstnummer, N = aantal, W = gewicht. Periodes volgens ABR (Brandt et al. 1992).

3 Conclusies

Op basis van de uitwerking van het uitgevoerde veldwerk kunnen de onderzoeksvragen uit het PvE als volgt beantwoord worden:

- 1 *Hoe is de bodemopbouw in het gebied (tevens eventueel door middel van boringen in kaart te brengen)? Is de overgang van de lage dekzandrug en het beekdal in kaart te brengen?*
De bodem op de onderzoekslocatie bestaat uit een recente bouwvoor met daaronder 18e/19e eeuwse ontginningsgreppels. Deze greppels hebben de originele laarpodzol volledig verstoord.
- 2 *Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?*
Er zijn alleen ontginningsgreppels uit de 18e/19e eeuw aangetroffen.
- 3 *Zijn er sporen uit het Neolithicum, de Bronstijd, IJzertijd of Romeinse Tijd aanwezig?*
Er zijn alleen ontginningsgreppels uit de 18e/19e eeuw aangetroffen.
- 4 *Hoe is het gebied gebruikt vanaf de middeleeuwen? Is er sprake van middeleeuwse bewoning?*
Er zijn alleen ontginningsgreppels uit de 18e/19e eeuw aangetroffen. Er is geen middeleeuwse bewoning aangetoond.
- 5 *Zijn er sporen van ontginning aanwezig?*
Op de onderzoekslocatie zijn ontginningsgreppels aangetroffen die waarschijnlijk dateren uit de 18e/19e eeuw. Mogelijk heeft deze ontginning te maken met het bruikbaar maken van het terrein voor houtkap. Een latere greppel heeft het terrein in een noordoostelijk en een zuidwestelijk deel verdeeld.
- 6 *Is het mogelijk de functie en het gebruik van het beekdal en de relatie tussen de dekzandrug en het beekdal in de verschillende perioden beter in kaart te brengen?*
Op basis van de in de proefsleuven aangetroffen archeologische waarden zijn hier geen uitspraken over te doen.
- 7 *Is er sprake van een esdek en wat is de ontwikkeling en datering hiervan?*
De ontginningsgreppels die in proefsleuf 1 zijn aangetroffen, bleken dicht over elkaar te zijn aangelegd, zodat er een verrommeld pakket onder de bouwvoor is ontstaan. Dit pakket kan echter niet als esdek worden geïnterpreteerd omdat er geen sprake is geweest van ophoging.
- 8 *Is er bebouwing aanwezig geweest?*
Er zijn geen sporen van bebouwing aangetroffen.
- 9 *Zijn er nog andere (bewonings)sporen?*
Op de onderzoekslocatie zijn, anders dan ontginningsgreppels, geen sporen aangetroffen.
- 10 *Wat is de aard, omvang (begrenzing vaststellen), datering, context, gaafheid, kwaliteit van de aangetroffen sporen?*
Op de gehele onderzoekslocatie zijn ontginningsgreppels aangetroffen die een datering hebben van op zijn vroegst de 18e/19e eeuw. Deze greppels waren goed zichtbaar en bijna niet verstoord door latere ingravingen. Alleen de top van de ontginningsgreppels miste, omdat dit opgenomen is in de bouwvoor.

11 *Wat is de waarde van de aangetroffen sporen?*

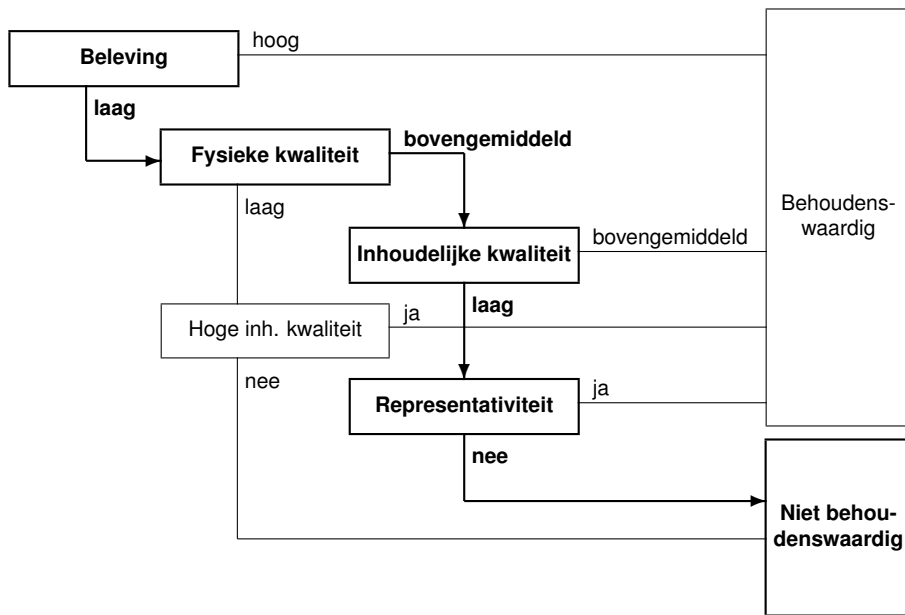
De sporen zijn niet behoudenswaardig.

Op de onderzoekslocatie zijn twee typen sporen aangetroffen: ontginningsgreppels en een latere perceelsgreppel. De datering van de ontginningsgreppels kan afgeleid worden uit het aangetroffen vondstmateriaal dat bij de aanleg van het vlak en in de ontginningsgreppels is aangetroffen. Dit materiaal dateert uit de 18e/19e eeuw. De ontginningsgreppels worden in proefsleuf 2 doorsneden door een perceelsgreppel die aan de noordoostzijde van het onderzoeksgebied een nog bestaande tegenhanger heeft.

4 Waardering volgens KNA 3.1

Hieronder wordt de waardering gegeven van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.1. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening is te vinden bijlage 1. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, wordt verwezen naar de website van SIKB (www.sikb.nl), waar de documentatie voor deze waardering is te vinden onder 'Archeologie, KNA 3.1, H3 Inventariserend veldonderzoek, Waarderen (VS07)'.

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	
herinneringswaarde	–	
<i>Fysieke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
gaafheid	3	De sporen zijn gaaf te noemen. De sporen zijn vrijwel niet verstoord door latere ingravingen.
conservering	3	De vondsten en sporen waren goed geconserveerd.
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	score	opmerkingen
zeldzaamheid	1	Ontginningsgreppels uit de 18e/19e eeuw zijn niet zeldzaam.
informatiewaarde	1	De informatiewaarde van de aangetroffen sporen is laag.
ensemblewaarde	1	
representativiteit	–	

5 Aanbeveling

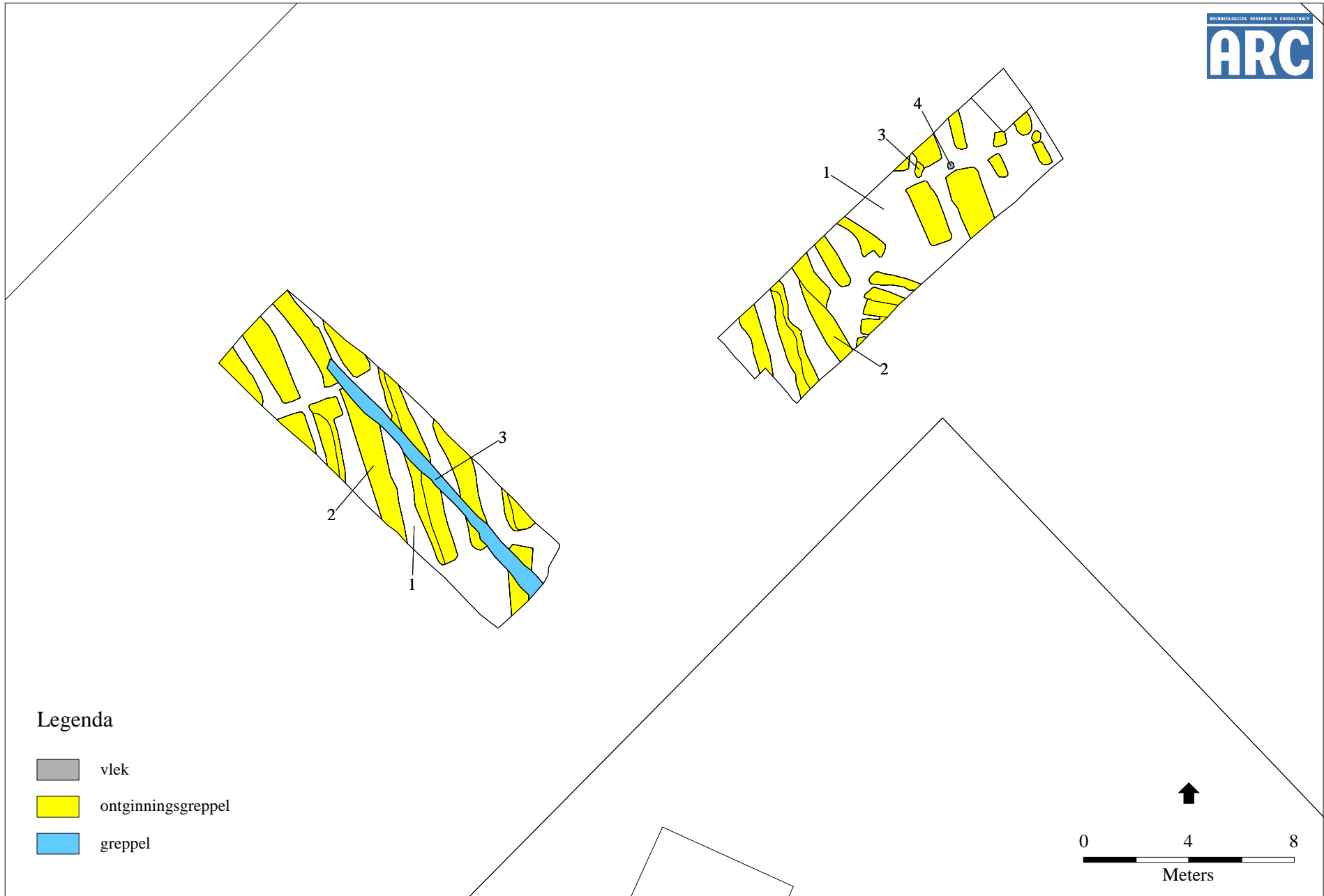
Op basis van de resultaten van het archeologische onderzoek en de waardering van de onderzoekslocatie door middel van het beslissingsdiagram kan de vindplaats als niet behoudenswaardig worden geclassificeerd. In overleg met het bevoegd gezag is de onderzoekslocatie daarom vrijgegeven. Wanneer bij de uitvoering van de grondwerkzaamheden onverhoopt toch grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij het bevoegd gezag (Bureau Cultureel Erfgoed Gemeente Breda).

6 Samenvatting

Dhr. P. O. de Louwre van Eijkingdelouwre heeft aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) opdracht verleend voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven op een toekomstige bouwlocatie op een terrein aan de Schutsestraat te Prinsenbeek (gemeente Breda). Dit onderzoek is uitgevoerd op 31 juli 2009 door ARC bv. Op de onderzoekslocatie zijn twee proefsleuven gegraven elk met een lengte van 15 m en een breedte van 4 m. In de sleuven zijn onder een recente bouwvoor ontginningsgreppels aangetroffen die uit de 18e/19e eeuw dateren. Een latere greppel heeft het onderzoeksterrein in twee stukken verdeeld. De sporen zijn als niet behoudenswaardig geclassificeerd.

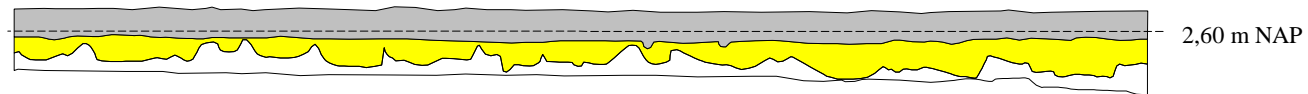

Afbeelding 5 Locaties van de proefsleuven.

Afbeelding 6 Overzicht van alle sporen die zijn aangetroffen in de proefsleuven.

WP 1, westprofiel

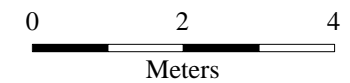

WP 2, zuidprofiel

Legenda

- onginningstreppel
- bouwvoor
- natuurlijke ondergrond, C-horizont

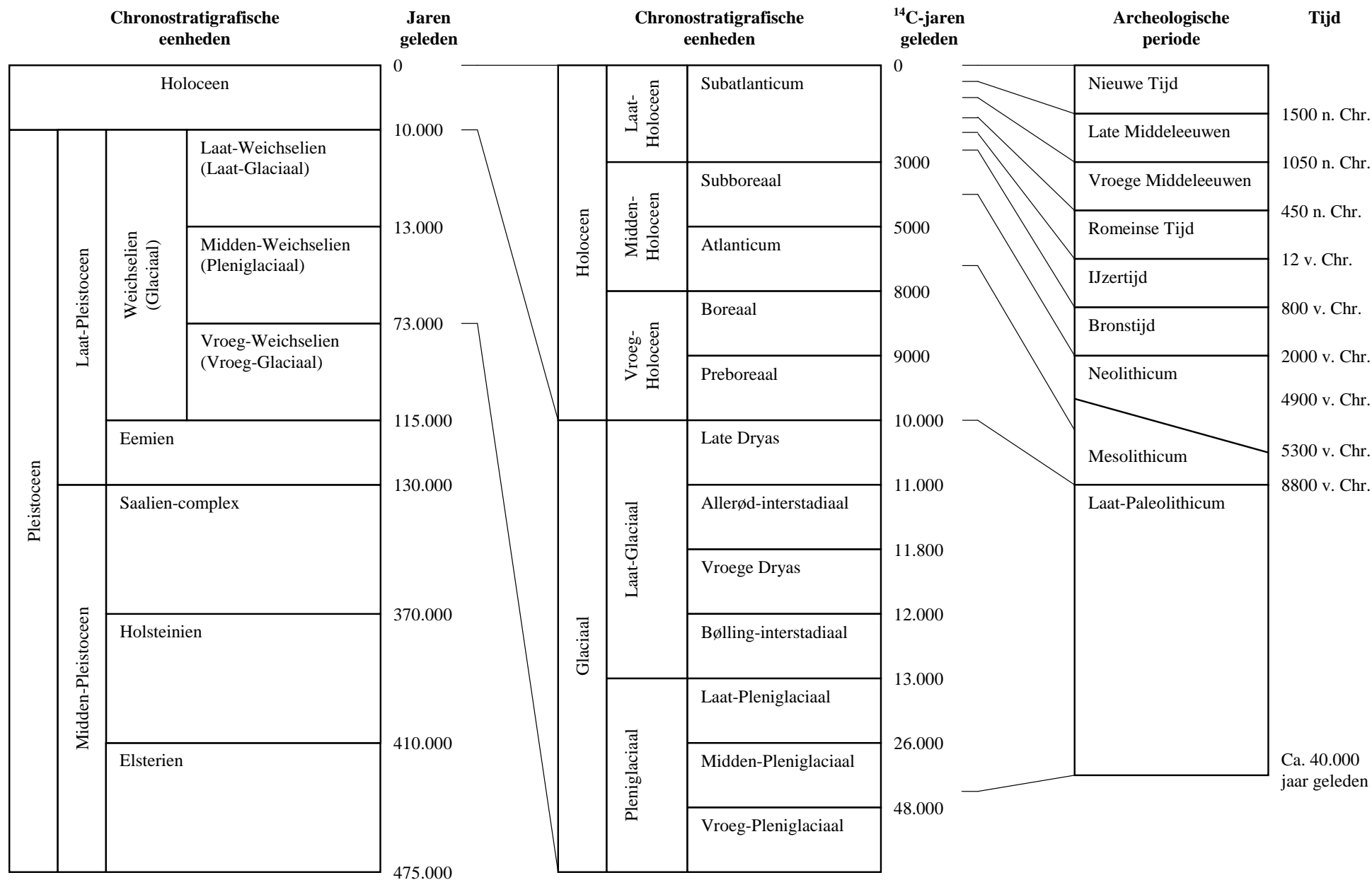
Afbeelding 7 Overzicht van alle sporen die zijn aangetroffen in profielen.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Leenders, K.A.H.W., 2006. *Cultuurhistorische landschapsinventarisatie gemeente Breda*. Breda.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- Rensink, E., 2008. *KNA Leidraad Beekdalen in Pleistoceen Nederland*. RACM, Amersfoort.

Bijlage 1 Waarderingscriteria conform KNA 3.1

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	1/2/3	aanwezigheid sporen; gaafheid sporen; ruimtelijke gaafheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	1/2/3	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1/2/3	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1/2/3	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, RCE of anderen
ensemblewaarde	1/2/3	synchrone context: voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachrone context: voorkomen van monumenten uit openvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context: fysisch- en historisch-geografische gaafheid van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart

Bijlage 2 Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.